യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 6
(നിർവാണപ്രകരണം ഉത്തരാർധം)/സർഗം 72

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
അഥാകൃഷ്ടവതി പ്രാണാൻസ്വയംഭുവി നഭോഭവഃ .
വിരാഡാത്മനി തത്യാജ വാതസ്കന്ധസ്ഥിതഃ സ്ഥിതിമ് .. 1
തേ ഹി തസ്യ കില പ്രാണാസ്തേന ക്രാന്തേഷു തേഷ്വപി .
ഋക്ഷചക്രേ സ്ഥിതിം കോ്ന്യോ ധത്തേ ഭൂതൈകധാരിണീമ് ..2
വാതസ്കന്ധേ സമാക്രാന്തേ ബ്രഹ്മണാ പ്രാണമാരുതേ .
സമം ഗന്തും പരിത്യജ്യ സംസ്ഥിതിം ക്ഷോഭമാഗതേ .. 3
നിരാധാരാഃ സവാതാഗ്നിദാഹോല്മുകവദാപതൻ .
വ്യോമ്നസ്താരാസ്തരോഃ പുഷ്പനികരാ ഇവ ഭൂതലേ .. 4
കാലപാകചലന്മൂലാ ജഗത്ഖണ്ഡഫലാലയാഃ .
പ്രശാന്തപവനാധാരാ വിമാനാവലയോ്പതൻ .. 5
പ്രലയോന്മുഖതാം യാതേ ബ്രാഹ്മേ സംകല്പനേന്ധനേ .
സിദ്ധാനാം ഗതയഃ ശേമുരിദ്ധാനാമർചിഷാമിവ .. 6
പ്രഭ്രമന്ത്യോ്മ്ബരേ കല്പമാരുതൈസ്തനുതൂലവത് .
സ്വശക്ത്യപചയേ മൂകാഃ സിദ്ധസംതതയോ്പതൻ .. 7
സംകല്പദ്രുമജാലാനി സേന്ദ്രാദിനഗരാണി ച .
പേതുർഭൂകമ്പലോലസ്യ ശിരാംസ്യമരഭൂഭൃതഃ .. 8
ശ്രീരാമ ഉവാച .
ചിതി സംകല്പമാത്രാത്മാ വിരാഡ് ബ്രഹ്മാ ജഗദ്വപുഃ .
കിമങ്ഗം തസ്യ ഭൂലോകഃ കിം സ്വർഗഃ കിം രസാതലമ് .. 9
കഥമേതാനി ചാങ്ഗാനി ബ്രഹ്മംസ്തസ്യ സ്ഥിതാനി ച .
കഥം വാ സോ്ന്തരേ തസ്യ സ്വസ്യൈവ വപുഷഃ സ്ഥിതഃ .. 10
ബ്രഹ്മാ സംകല്പമാത്രാത്മാ നിരാകൃതിരിദം സ്ഥിതമ് .
ജഗദിത്യേവ ജാതോ മേ നിശ്ചയഃ കഥയേതരത് .. 11
ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
ആദൗ താവദിദം നാസന്ന സദാസ്തേ നിരാമയമ് .
ചിന്മാത്രപരമാകാശമാശാകോശൈകപൂരകമ് .. 12
തത്സ്വാമാകാശതാം ചൈതച്ചേത്യമിത്യവബുധ്യതേ .
സ്വരൂപമത്യജന്നിത്യം ചിത്ത്വാദ്ഭവതി ചേതനമ് .. 13
വിദ്ധി തച്ചേതനം ജീവം സഘനത്വാന്മനഃ സ്ഥിതമ് .
ഏതാവതി സ്ഥിതിജാലേ ന കിംചിത്സാകൃതി സ്ഥിതമ്..14 .
ശുദ്ധം വ്യോമൈവ ചിദ്ദ്യോമ സ്ഥിതമാത്മനി പൂർവവത് .
യദേതത്പ്രതിഭാതം തു തദന്യത്ര ശിവാത്ത്തതഃ .. 15
അഥ തന്മന ആഭോഗി ഭാവിതാഹംകൃതി സ്ഫുരത് .
സംകല്പാത്മകമാകാശമാസ്തേ സ്തിമിതമക്ഷയമ് .. 16
തത്സംകല്പചിദാഭാസനഭോ്ഹമിതി ഭാവിതമ് .

അസത്തമേവാനുഭവത്സംനിവേശം ഖമേവ ഖേ .. 17
വേത്തി ഭാവിതമാകാരം പശ്യത്യനുഭവത്യപി .
സംകല്പകാത്മകം ശൂന്യമേവ ദേഹ ഇതി സ്ഥിതമ് .. 18
ശൂന്യമേവ യഥാകാരി സംകല്പനഗരം ഭവാൻ .
പശ്യത്യേവമജോ ദേഹം ഖേ ഖമേവാനുഭൂതവാൻ .. 19
സംവിദോ നിർമലത്വാത്സ യാവദിത്ഥം തഥാവിധമ് .
അനുഭൂയാനുഭവനം സ്വേച്ഛയൈവോപശാമ്യതി .. 20
യദാ തത്ത്വപരിജ്ഞാനമസ്മദാദേസ്തദാ്ഽതതമ് .
ഇദം സംസരണം വിദ്ധി ശൂന്യം സത്യമിവ സ്ഥിതമ് .. 21
യഥാഭൂതപരിജ്ഞാനാദത്ര ശാമ്യതി വാസനാ .
അദ്വൈതാന്നിരഹംകാരാത്തതോ മോക്ഷോ്ഽവശിഷ്യതേ .. 22
ഏവമേഷ സ യോ ബ്രഹ്മാ സ ഏവേദം ജഗത്സ്ഥിതമ് .
വിരാജോ ബ്രഹ്മണോ രാമ ദേഹോ യസ്തദിദം ജഗത് .. 23
സംകല്പാകാശരൂപസ്യ തസ്യ യാ ഭ്രാന്തിരുത്ഥിതാ .
തദിദം ജഗദാഭാതി തദ്ബ്രഹ്മാണ്ഡമുദാഹൃതമ് .. 24
സർവമാകാശമേവേദം സംകല്പകലനാത്മകമ് .
വസ്തുതസ്ത്വസ്തി ന ജഗത്ത്വത്താമത്തേ ന ച ക്വചിത് .. 25
ക്വചിന്മാത്രേ്ഽമലേ വ്യോമ്നി കഥം വാ കേന വാ ജഗത് .
കിം ജായതേ കിമത്രാസ്തി കാരണം സഹകാരി യത് .. 26
അതോ്ഽലീകമിദം ജാതമലീകം പരിദൃശ്യതേ .
അലീകം സ്വദതേ്ഽലോകമേവം പശ്യതി ശൂന്യകമ് .. 27
ജഗദാദികയാ ഭാസാ ചിന്മാത്രം സ്വദതേ സ്വതഃ .
ആത്മനാത്മാമ്ബരേ ദ്വൈതേ സ്പന്ദനേനേവ മാരുതഃ .. 28
ഇദം കിംചിന്ന കിംചിദ്വാ ദ്വൈതാദ്വൈതവിവർജിതമ് .
ചിദാകാശം ജഗദ്വിദ്ധി ശൂന്യമച്ഛം നിരാമയമ് .. 29
ശാന്താശേഷവിശേഷോ്ഽഹം തേന രാഘവ സംസ്ഥിതഃ .
സന്നേവാസന്നിവാതസ്ത്വമേവമേവാസ്വ നിർമമഃ .. 30
നിർവാസനഃ ശാന്തമനാ മൗനീ വിഗതചാപലഃ .
സർവം കുരു യഥാപ്രാപ്തം കുരു മാ വാത്ര കിം ഗ്രഹഃ .. 31

അനാദിനിത്യാനുഭവോ യ ഏകഃ
സ ഏവ ദൃശ്യം ന തു ദൃശ്യമന്യത് .
സത്യാനുഭൂതേ്ഽനനുഭൂതയോ യാഃ
സുവിസ്തൃതാ ദൃശ്യമഹാദൃശസ്താഃ .. 32

ഇത്യാർഷേ ശ്രീവാസിഷ്ഠ-മഹാരാമായണേ വാല്മീകീയേ മോക്ഷോ-പായേഷു നിർവാണപ്രകരണേ ഉത്തരാർധേ പാഷാണോപാഖ്യാനേ നിർവാണ-വർണനം നാമ+ ദ്വി/സപ്തതി-തമഃ സർഗഃ .. 72 ..
ഓം
****

CHECKED BY GURU P.R.IYER
19.12.2023